

teksta (na materiale perifrasticheskikh oborotov)] / M.A. Sirivlya // *Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya*. – 2007. – № 3. – S. 122–125.

24. Stanieva Chr. *Stylistic method of text analysis* [Stilistichen podchod kum dinamikata na teksta]. Sofija, izd. Ilanda – Jevtimov. – 1997. – S. 119.

25. Yurchenko O.S. *Praseological periphrases of Ukrainian literary language* [Frazeolohichni peryfrazy ukrayins'koyi literaturnoyi movy]. Ch.1 : Uchbov. posib. – Kh.: RVH KhDU, 1983. – 119 s.

26. Bańko M. *Słownik peryfraz, czyli wyrażeń omownych*. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe, 2002. – 230 p.

27. Dulian R. Peryfrastyczne konstrukcje czasownikowe w języku polskim, *Prace Instytutu Języka Polskiego, Wydania 91-93. Zakład Narodowy im. Ossolińskich*. – Wrocław, 1994. – P. 119-123.

28. Fuchs C. *Paraphrase et énonciation*. – Paris, Ophrys (Coll. L'Homme dans la Langue), 1994. – 185 p.

29. Fuchs C. *La Paraphrase*. – Paris, Presses Universitaires de France (Coll. Linguistique Nouvelle), 1982. – 184 p.

30. Głowiński M. Peryfrazy współczesne, *Teksty : teoria literatury, krytyka, interpretacja* nr 3, 1972, – S. 48-58.

31. Krzyżanowski P., Nowak P., *Manipulacja w języku / pod red. Piotra Krzyżanowskiego, Pawła Nowaka*. Lublin : UMCS, 2004. – 282 s.

32. Markunas Antoni, Stasińska Polina *Wybrane wyrażenia peryfrastyczne w języku polskim i rosyjskim. Studium konfrontatywne*. – Wydawnictwo Naukowe UAM, 2009. – 108 p.

33. Midjana Tetjana: *Die Periphrase*. Stauffenburg-Verlag, Tübingen 2005. — 344 p.

Дата надходження до редакції – 11.03.2016 р.

Дата затвердження редакцією – 15.04.2016 р.

УДК 81'42+316.77+81:39

Білошицька В.О.

МОВНА ОСОБИСТІТЬ У МАС-МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ: ВЕРБАЛЬНО-СЕМАНТИЧНИЙ РІВЕНЬ

Анотація. Статтю присвячено аналізу вербально-семантичного рівня мовної особистості у масмедійному дискурсі. Дослідження ґрунтується на аналізі корпусів трьох мов (української,

французької та англійської), які містять аналітичні статті із веб-сайтів тижневиків соціально-політичного спрямування "Український Тиждень", "L'Express" та "New Statesman" за 2011-2015 рр. У зіставному аспекті розглянуто такі одиниці вербально-семантичного рівня, як найчастотніші колорема та зооніми, які в рамках усталених словосполучень реалізують політичну метафору.

Ключові слова: мовна особистість, масмедійний дискурс, політична метафора, вербально-семантичний рівень мовної особистості.

Інформація про автора: Білошицька Валерія Олександрівна – аспірантка кафедри загального мовознавства та класичної філології; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Biloshytska V.O.

LINGUAL PERSONALITY IN MEDIA DISCOURSE: VERBAL SEMANTIC LEVEL

Abstract. *The article presents the comparative analysis of metaphors as representatives verbal semantic level of lingual personality. The analysis is based on materials taken from three political weekly magazines edited in Ukrainian ("Ukrainski Tyzhden"), French ("L'Express") and English ("New Statesman") languages. Within this study on the base of R's packages three corpora containing articles from websites of above-named magazines were formed. R is a programming language and environment for statistical computing and graphics that is available as free software. Special patterns for searching metaphors in each corpora were created; micro contexts with metaphors enclosing animals' and color names were identified. These contexts were generated by a collective lingual personality of the authors (journalists or politicians) and represent political metaphor. The political metaphor enclosing animals' and color names appears to be not only a way to attract the reader's attention but also a device to influence audience's point of view on these or those phenomena.*

Key words: *lingual personality, media discourse, political metaphor, semantic level of lingual personality.*

Information about author: *Biloshytska Valeriia Olexandrivna – post-graduate student of the department of General linguistics and Classical philology; Institute of Philology; Kyiv National Taras Shevchenko University.*

Белошицкая В.А.

ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ В МАССМЕДИЙНОМ ДИСКУРСЕ: ВЕРБАЛЬНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ УРОВЕНЬ

Аннотация. Статья посвящена анализу вербально-семантического уровня языковой личности в масс-медийном дискурсе. Исследование основывается на анализе корпусов на трёх языках (украинском, французском и английском), содержащих аналитические статьи, извлечённые с сайтов еженедельников общественно-политической направленности: "Український Тиждень", "L'Express" и "New Statesman" за 2011-2015 гг. В сопоставительном аспекте рассмотрены такие единицы вербально-семантического уровня, как частотные колоремы и зоонимы, которые в устойчивых словосочетаниях реализуют политическую метафору.

Ключевые слова: языковая личность, массмедийный дискурс, политическая метафора, вербально-семантический уровень языковой личности.

Информация об авторе: Белошицкая Валерия Александровна – аспирантка кафедры общего языкознания и классической филологии; Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Антропоцентричний підхід, який є домінуючим у сучасному мовознавстві, сягає своїми витокami ідей В. фон Гумбольдта про тісний зв'язок мови і мислення. Концепція мовної особистості (МО) є природним продовженням ідеї про нерозривність мови і культури, про творчий характер мови, про залежність пізнання світу від мови. Ця проблематика активно розроблялася у ХХ ст., і, зокрема, Ю.М. Караулов запропонував розглядати текст, беручи до уваги особистість його автора. Введення людського фактору, поняття *homo loquens* – особистості, яка породжує та сприймає мовленнєві повідомлення, не має на меті вихід за межі звичного кола інтересів науки про мову, а сприяє розширенню цих меж для глибшого вивчення феномена комунікативної діяльності і феномена особистості. Сьогодні такі вчені, як Ф.С. Бацевич, І.О. Голубовська, В.І. Карасик, В.П. Конецька, В.В. Красних, Л.П. Крисін, Л.І. Мацько, О.О. Селіванова досліджують МО у

межах етнолінгвістики, психолінгвістики, прагмалінгвістики та міжкультурної комунікації.

За визначенням Ю.М. Караулова, МО – це сукупність здібностей і характеристик людини, які зумовлюють створення нею мовленнєвих утворень (текстів), а також – особистість, виражена у мовленні (текстах) і через мову; особистість, реконструйована в основних своїх рисах на базі мовних засобів [3, с. 38-40]. За таким підходом МО має трикомпонентну структуру:

- вербально-семантичний рівень;
- тезаурусний рівень;
- прагматичний рівень.

Масмедійний дискурс, будучи різновидом політичного, виступає vox populi. Таким чином, доцільним є дослідження проявів МО у цьому типі дискурсу. Хоча показовішими для виявлення особливостей МО є тезаурусний та прагматичний рівні, все ж певні відмінності у мовній картині світу виявляються і в рамках лексичної мовної системи [2]. У якості матеріалу для аналізу використано тижневики соціально-політичного спрямування за 2011-2015 рр., зокрема, "Український Тиждень" (Україна), "L'Express" (Франція) та "New Statesman" (Британія), які було зібрано у три корпуси за допомогою мови програмування R [7].

Актуальність цієї розвідки зумовлюється пануванням у сучасній лінгвістиці когнітивно орієнтованих студій, які все більше апелюють до текстового матеріалу.

Ключова гіпотеза полягає в тому, що через дослідження колективної МО авторів журнальних статей можна наблизитися до способу мислення цілого етносу, представником якого є той або той журналіст, а також віднайти істинне ставлення до новітніх реалій життя, що, своєю чергою, сприяє міжетнічному і міжкультурному взаємопорозумінню.

Об'єктом дослідження є вербально-семантичний рівень колективної МО авторів тижневиків громадсько-політичного спрямування, тоді як **предметом** пошуку у корпусах виступають колорема (прикметники) та зооніми (іменники на позначення

тварин), для яких автором цієї статті були розроблені спеціальні шаблони.

Застосування статистичних пакетів мови програмування R для збору аналітичних статей із веб-сайтів трьох тижневиків та первинного аналізу текстової інформації, а також зіставний аналіз мовних одиниць вербально-семантичного рівня у масмедійному дискурсі трьох лінгвокультур, зумовлюють **новизну** цього дослідження.

Метою статті є виявлення особливостей вербально-семантичного рівня трьох колективних МО та інтерпретація його одиниць в етнокультурному вимірі.

Вербально-семантичний рівень МО репрезентує лексикон індивіда, який використовується у комунікації кожним представником етнолінгвокультури. Цей рівень має бути представлений:

- 1) найчастіше вживаною лексикою;
- 2) стандартним потенційним метафоричним арсеналом особистості, що слугує базою для мовлення і є зрозумілим для представників тієї ж етнокультури.

У цьому дослідженні увага зосереджена саме на метафоричному значенні окремих лексичних одиниць та словосполучень.

Слід зазначити, що мова масмедійного дискурсу вирізняється полемічністю (яка має на меті насадження позитивного або негативного ставлення до політичних опонентів), лаконічністю (яка сприяє швидкому поширенню інформації) та метафоричністю (спрямованою на створення емного образу суб'єкта політичного життя задля привертання уваги аудиторії).

Свідомість людини є антропоцентричною за своєю природою, а тому природні явища або абстрактні поняття уявлялися як живі істоти, наділені антропоморфними та зооморфними характеристиками динамічно-ціннісного характеру. Пізніше цей механізм був покладений в основу утворення тропів, зокрема, метафори, оскільки людина виступає мірою всіх речей [5, с. 173]. Метафора слугує потужним засобом

.....

компресії інформації та інструментом навішування ярликів завдяки своїй образності та позірній простоті форми при номінації особи або явища однозначно позитивно або негативно. Налаштований на пасивний прийом інформації споживач масмедійного продукту сприймає метафоричне нове ім'я особи без усвідомлення, що саме у цей момент у гру вступає маніпуляція, адже "сила імені, незважаючи на її повне віддалення від живої релігії, жодним чином не зменшилася; ми перестали силою імені творити чудеса, але ми не перестали силою імені завойовувати розуми і серця, об'єднувати заради певних ідей тих, хто раніше їм опирався" [4, с. 5].

За допомогою мови програмування R та її пакетів (бібліотек, що містять додаткові функції для конкретного типу статистичного аналізу), забезпечується базова інфраструктура, необхідна для збирання, систематизації, трансформації та аналізу текстової інформації [6, с. 4]. Відбір колором та зоонімів для порівняння здійснювався за результатами аналізу частоти їх вживань у корпусах. У результаті було обрано наступні колоремі для аналізу: чорний, білий, червоний, кривавий та зелений. Серед зоонімів було обрано: собака, кіт, кінь, корова, кролик, качка, курча, лисиця, лев, вовк, ведмідь та тигр.

Для розуміння того, яким чином здійснюється пошук за шаблонами в R, потрібно детально описати один із них. Зокрема, розгляньмо його на прикладі українського корпусу, який було створено на основі аналітичних статей тижневика "Український тиждень". Перед початком роботи в R слід завантажити корпус, який ми назвали *CorpusTyzhden.Rdata*. Створений корпус зберігається на персональному комп'ютері. Функція завантаження корпусу в R для роботи з ним має такий вигляд:

load ("CorpusTyzhden.Rdata")

Далі в R застосовується спеціально створений для цього дослідження шаблон. Українська мова є синтетичною, тому у шаблон потрібно вводити усі відмінкові форми слова. Так, приклад шаблону для пошуку кольору у контексті матиме наступний вигляд:

"((?:\\S+){1,9}(помаранчевий|помаранчева|помаранчеве|помаранчового|помаранчевої|помаранчевому|помаранчевій|помаранчєві|помаранчевих|помаранчевим|помаранчевими)(?:\\S+){1,9})"

Власне наповнення шаблону поміщене у лапки " ". Група із квантором $(?:\\S+){1,9}$ на початку та у кінці шаблону означає "будь-які символні комбінації (слова) по порядку від першого до дев'ятого, розділені пробілом" і охоплює текст, який міститься до та після слова *помаранчевий* у документі. При застосуванні шаблону здійснюється аналіз кожного документа у корпусі на наявність у ньому слова *помаранчевий*. Після чого програма видає мікроконтексти, які містять слово *помаранчєвий*, оточене 9 словами до і 9 словами після слова *помаранчєвий*. Один із прикладів, виведених у програмі виглядає так:

[ловити в'юнку кон'юнктуру поточного] *революційного моменту. Важко пробачити нинішній владі схильність наступати на помаранчєві граблі: відмову від масштабної чистки в МВС, неповоротку люстрацію, [лояльність до політичного прикриття]*

Для зручності подальшого оброблення інформації мікроконтексти зберігаються у текстовому редакторі (наприклад, MS Word) та вручну виконується аналіз метафоричних вживань колором і зоонімів для кожної з трьох мов.

Підбиваючи підсумки порівняння контекстів, можна твердити про універсальність побутування у трьох описуваних мовах таких найчастотніших колором, як: *чорний, червоний, білий, зелений, кривавий*, вживаних у метафоричному значенні. Серед опрацьованих метафоричних сполучень зустрічаються такі, що вже стали загальноновживаними, наприклад: *Білий Дім, чорний список, green card, arme blanche*. Трапляються також і такі, що стають засобом номінації нових реалій, наприклад: *помаранчєві опозиціонери, green collar job*.

Розгляньмо, зокрема, ті колореми, що зустрічаються найчастіше у трьох корпусах. Як показали результати

дослідження, спільним для усіх трьох корпусів є вживання колорема *чорний* у словосполученнях, які можна охарактеризувати як такі, що описують економіко-соціальні реалії із негативним забарвленням, зокрема, укр. "[про парламентські вибори в Україні 2012 року] ...*домагається українська опозиція, інформуючи іноземних дипломатів про конкретні діяння різних персонажів у керівництві, яких пропонує занести до чорного списку нев'їзних до ЄС*" (УТ, 07.03.2012); фр. "[про скандал у Венеції] *Selon les enquêteurs, la mise en place d'une **caisse noire** alimentée par des fonds provenant d'un système de fausses factures et de pots-de-vins ... aurait permis de récolter quelque 20 millions d'euros, versés sur des comptes à l'étranger*" (Е, 04.06.2014); англ. "[про політику Канцлера казначейства Дж.Осборна, який гостро критикував свого попередника Г.Брауна] *George Osborne is admired in the Treasury for his capacity to delegate. Civil servants like to be left alone and memories are fresh of the **black days** of Gordon Brown's maniacal control*" (NS, 22.03.2012).

Наступний колір, білий, поряд із чорним, належить до найдавніших кольорів, оскільки вони обидва пов'язані із добовою зміною активності людини – чергуванням дня і ночі. Варто сказати, що попри досить високу частотність колорема *білий–blanc–white* в українському корпусі, у корпусах інших мов перетину в їх узуальному використанні майже не зафіксовано, окрім *білого шуму* – англ. *white noise* та франц. *livre blanc* – англ. *white paper* "доповідь для населення стосовно певного питання". Таким чином, кожен корпус демонструє самобутні узусні особливості. Зокрема, для українського корпусу характерні наступні приклади: *на світ білий [з'явитися], влада білих / білий рух/ біла Росія, шито білими нитками, біла ворона*. У французькому корпусі слід виокремити *arme blanche* – "холодна зброя", *bulletin blanc* – "зіпсований бюлетень", *balle à blanc* – "холостий патрон", *pouvoir blanc* – "біла (білошкіра) влада", *liste blanche* – "білий список, на відміну від *чорного*", *carte blanche* – "біла картка, необмежені повноваження". Для англійського корпусу властивими є наступні приклади: *white elephant project*

– "витратний нездійснений проект", *white voice* – "розм. вимушено змінена манера розмовляти", *white heat* – "білий жар", *white innocence* – "презумпція невинуватості білошкірої людини", *white goods* – "побутова техніка", *white lies* – "брехня заради добрих намірів".

Колорема *червоний* в українському корпусі представлена, фактично, відповідниками у французькому та англійському корпусах, це словосполучення, які стосуються Радянського Союзу, діяльності різноманітних інституцій або спорту. Зокрема, укр. "[про роботу чеського Інституту дослідження тоталітарних режимів] Мова насамперед про країни колишнього соціалістичного табору. Після повалення **червоних режимів** їхні суспільства постали перед викликом свого травматичного вчорашнього дня" [УТ, 13.03.2013], франц. [про незадоволення МВФ невилпатою Аргентиною грошей за цінні папери] "*La menace fin septembre de la directrice générale du FMI, Christine Lagarde, de sortir "le carton rouge" contre l'Argentine pour une affaire de manipulation de statistiques a été accueillie vertement*" (E, 23.10.2012) – "показати червону картку", англ. "[про виклики, що стоять перед Лейбористською партією] *One of the correct charges laid against the last Labour government was that it lost the red thread that links decisions to values*" (NS, 02.02.2012) – "червона нитка, яка пов'язує між собою щось". Слід зазначити, що в українському корпусі спостерігається надзвичайно розлога синонімія у рамках тематики "тоталітарний режим Радянського Союзу".

Колорема *кривавий* – франц. *sanglant*, яка зустрічається лише в українському та французькому корпусах, втрачає колірне значення і вживається з експресивною функцією, маючи сему "такий, що сприяв появі численних жертв серед мирного населення". Наприклад: укр. *кривавий режим* – франц. *sanglantes dictatures*, укр. *кривава вакханалія* – франц. *confrontation sanglante*, укр. *кривавий епізод* – франц. *épisode sanglant*, укр. *кривава неділя* – франц. *dimanche sanglant*, укр. *кривава спроба* – франц. *assaut sanglant*, укр. *кривавий рік* – франц. *année sanglante*, укр. *криваві картини* – франц. *photos sanglantes*.

Колорема *зелений* в українському корпусі представлена із більшим охопленням різних сфер життєдіяльності, на відміну від французького та британського корпусів, зустрічається переважно у значеннях "екологічний, природний" та "дозвіл". Спільними для трьох корпусів є, наприклад,: укр. *зелене світло/ сигнал* – франц. *feu vert* – англ. *green light*, укр. *Партія зелених* – франц. *mouvement vert* – англ. *green protest*, укр. *зелена енергетика* – англ. *green energy*, франц. *eurodéputée verte* – англ. *green socialist*.

Семантика кольорів є відносно стабільною, хоча вона може набувати додаткових відтінків за рахунок переосмислення, спричиненого появою нових продуктів на ринку або нових історичних реалій, що зумовлено, насамперед, екстралінгвістичними чинниками. В такому випадку значення трансформується й переосмислюється метафорично [1, с. 121]. Як наслідок – відбувається розширення змістової структури лексем на позначення кольору за рахунок конотативних значень, які збагачують семантику колореми додатковими емоційно-експресивними відтінками, що спостерігається у текстах масмедійного дискурсу.

Окремо важливо проаналізувати зіставний опис зооморфних метафор. Необхідно зауважити, що у британському корпусі зооморфна метафора представлена надзвичайно яскраво та різноманітно у порівнянні з українським та французьким, в яких вона не є надто розвиненою. Фактично, зооніми у масмедійному дискурсі постають у вигляді політичної метафори, яка актуалізуючись у мові ЗМІ, має вплив на реципієнта. Найчастіше вона слугує засобом дискредитації та засудження політичного опонента.

Найчастотніше в метафоричному значенні у трьох досліджуваних корпусах використовуються лексеми на позначення свійських тварин: *собака-chien-dog* та *кіт-chat-cat*, які природньо постають суб'єктами метафоризації. Так, зокрема, лексема *собака* практично завжди передбачає негативну семантику, що створює загальний негативний контекст: англ. [про неуспіх Дж.Осборна] *This kind of panicky muddle is usually associated with the **dog days** of a second-term government. There is*

.....
nothing positive to say other than "we are working hard" (NS, 21.08.2012) – "період стагнації чи неактивності"; франц. [про колишнього співробітника ЦРУ Е.Сноудена] *Le jeune Américain de 29 ans se lance comme un chien dans un jeu de quilles chinois et place la mégapole financière en position délicate: est-elle ou non capable d'agir dans l'interférence de Pékin?* – "[досл. як собака у грі в кеглі] недоречно"; укр. "[про критику силових структур в Україні] керівник одеського обласного УМВС всидів у своєму кріслі, а всіх собак повісили на начальника кримінальної міліції Одещини" (УТ, 14.10.2011). Варто зазначити, що британський та французький корпуси рясніють "собаками" у політично заангажованому значенні бунтівника, посіпаки, активного захисника режиму, в той час як в українському корпусі ця лексема практично не зустрічається. Наприклад: *сторожовий пес режиму*, франц. *chiens d'Assad* "собаки [сирійського лідера Башара аль] Асада", англ. *Israel's dogs of war* – "воєнні собаки Ізраїлю", англ. *political attack dog* – "жорсткий критик опонентів", англ. *dog of a coalition government* – "пес коаліційного парламенту". Подібна сема може актуалізуватися у номені *свиня-cochon*: укр. *поводитися як свиня*, франц. *cochons de communistes*, а також *shark* – "акула": англ. *loan shark* – "той, хто вимагає повернення позики".

У свою чергу, зоонім *кіт* вживається в межах приказок, наприклад: укр. *не все котів масниця*, укр. *кіт наплакав*, англ. *to put the cat among pigeons* – "спричинити проблеми для багатьох людей", англ. *like the cat that got the cream* – "бути задоволеним", англ. *to have a cat in hell's chance* – "не мати жодної можливості здійснити щось", англ. *cat was out of the bag* – "секрет було оприлюднено", англ. *game of cat and mouse* – франц. *jouer au chat et à la souris* – "безперервне переслідування". Метафоризований зоонім *кіт* в українському та британському корпусах може мати подібну фразеологічну форму, проте дещо відмінне значення: укр. *кіт у мішку* – "спроба видати щось за дещо інше" та англ. *to be like cats in a sack* – "бути розлученим". Негативно-іронічна конотація притаманна *cat* у складі фразеологічної сполуки: англ. *fat cat* – "багата людина".

До кінця XVIII ст., часу винаходу парового двигуна, коні залишалися основним джерелом енергії для сільського господарства, видобувної промисловості, транспорту та військової справи, тобто ці тварини, поруч із собаками та котами, завжди були супутниками *homo sapiens*. Зоонім *кінь-cheval-horse* у кожному із корпусів демонструє певні узусні особливості. Зокрема, у британському корпусі: англ. *horse bolted* – "[політик] вийшов із партії", *horse trades* – "неофіційне обговорення певної проблеми", англ. *to get on high horse* – "вважати себе кращим за інших". Увагу привертає і такий приклад: англ. "[про колишнього Державного Секретаря з питань охорони навколишнього середовища] *politicians like Paterson can tell horror stories to rural voters about wind farms, other renewable energy sources and the cost to the taxpayer of a government attempting to be environmentally friendly. There was some chatter at a Conservative party conference about Paterson being a potential **stalking horse** for the Tory party leadership*" (NS, 15.10.2014) – "технічний кандидат, що перебирає на себе голоси виборців". В українському корпусі *кінь* вжито у складі приказок: укр. *принц та білий кінь*, укр. *змінювати коней на переправі*, укр. *тут і кінь не валявся*. Французький корпус містить, зокрема, франц. *remède de cheval* – "сильнодіючі ліки"; "[про нову лідерку Трудової партії Ізраїлю] *Soutenue par des médias, cette mère célibataire a fait du combat contre les injustices sociales, son principal, sinon son seul, **cheval de bataille***" (E, 12.09.2011) – "улюблена тема".

Лексема *корова-cow* зустрічається в українському та британському корпусах у таких словосполученнях *cash cow* – *дійна корова* – "продукт чи людина, що постійно приносить дохід", *sacred cow* – *священна корова* – "дещо вільне від критики", а також лише у британському *until the cows come home* – "протягом тривалого періоду".

Зоонім *rabbit-кролик* може набувати таких значень: англ. [про реформу сфери азартних ігор А.Бадда] *"Budd accused ministers of **dashing around like frightened rabbits** in response to a press campaign"* (NS, 18.09.2012) – "міністри ... як налякані кролики", *"Osborne pulled a **rabbit out of a hat**"* (NS, 03.10.2011) –

"канцлер [міністр фінансів] Осборн здивував", укр. [про плани А.Яценюка] *хитрий кролик націлився на президентські вибори* (УТ, 29.10.2012).

Група зоонімів, що позначають птахів, мають сему "слабкість, беззахисність". Зокрема, англ. *lame duck President* – "президент, повноваження якого добігають завершення", англ. *sitting ducks* "легка здобич", англ. *to chicken out* "злякатися в останню хвилину". Остання лексема *chicken* може набувати і протилежного значення: англ. "[про погляд США на Сирію] *The president has long lectured recalcitrant members of the House on playing chicken with America's financial prestige – in order to keep America solvent by lifting the debt ceiling and by passing taxes to fund public spending*" (NS, 17.09.2013) – "влаштовувати небезпечне змагання для виявлення найсильнішого".

Зафіксовані лексеми на позначення диких або хижих тварин мають негативне значення, а також у словосполученнях гіперболізують риси, приписувані тваринам. Зоонім *renard* "лисиця" у переносному значенні реалізує сему "досвідчена людина": франц. *vieux renard de la police* – "старий поліцейський". У британському та французькому корпусах бачимо фразеологічний зворот англ. *to put the foxes in charge of the hen house* – франц. *jeter le renard dans un poulailler* – "виконувати обов'язки, маючи при цьому конфлікт інтересів". Зоонім *lion* може виступати синонімічним до *renard* у французькому та британському корпусах: франц. *vieux lion de la politique* – "знаменитий політик", англ. *late lion of the Senate* – "померлий лев Сенату". У французькому корпусі у виразі *jeun loup de parti* зоонім *loup* "вовк" актуалізує сему "молода, спритна людина", а у британському *to run lone wolf economic policy* – "вести самостійну політику" – сему "самостійна людина". В українському корпусі ця лексема постає переважно у формі приказок: *нашому б теляті вовка з'їсти, зловити вовка за вуха, скільки вовка не годуй усе одно в ліс дивиться*. З-поміж лексем *ведмідь-ours-bear* метафоричного використання дістає лише англійська лексема у межах британського корпусу: *bear market* "біржовий ринок, який характеризується зниженням цін".

Лексеми *tigre-tiger* не фіксуються у корпусах, окрім *tigre de papier – paper tiger* – "небезпечна з виду, але нерішуча людина".

Вищенаведені приклади свідчать про те, що вербально-семантичний рівень колективної мовної особистості авторів тижневиків соціально-політичного спрямування представлений стандартним метафоричним арсеналом, який зумовлений спільною когнітивною базою представників тієї чи тієї лінгвоетнокультури. Найчастотніші метафоричні вживання колорем та зоонімів у складі фразеологізованих висловів свідчать, з одного боку, про аналоговість асоціативно-емотивної діяльності психіки представників різних етнокультур, а з іншого – про особливості семантико-аксіологічного освоєння навколишнього світу в різних лінгвокультурах. Політична метафора, яка має у складі колоремі або зооніми, є способом привертання уваги читача, інструментом виформовування у нього певної точки зору на ту чи ту проблему.

Отримані результати проведеного дослідження є важливою базою для подальшого вивчення та аналізу тезаурусно-когнітивного та прагматичного рівнів мовної особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боса В.П. Роль колоративів у репрезентації депресивного стану героїв (на матеріалі іспанської повоєнної прози) / В.П. Боса. // Молодий вчений. – 2014. – № 7. – С. 120–122.
2. Голубовська І.О. Поняття комунікативної особистості у контексті одномовного і мультимовного лінгвокультурологічного дослідження [Електронний ресурс] / Ірина Олександрівна Голубовська. – 2015. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.pinax.com.ua/wp-content/uploads/2015/03/O.B.-Ком.-особ.pdf>.
3. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. – М. : Издательство ЛКИ, 2010. – 264 с.
4. Лосев А.Ф. Вещь и имя. Самое само / А.Ф. Лосев. – Спб. : Издательство Олега Абышко, 2016. – 576 с.
5. Телия В.Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира / В.Н. Телия // Роль человеческого фактора в языке : Язык и картина мира. – М., 1988. – С. 173-204.
6. Feinerer I. Textmining infrastructure **in R** / I. Feinerer, K. Hornik, D. Meyer // Journal of Statistical Software. – 2008. – № 5. – P. 1–54.

7. Gries S. Th. *Quantitative Corpus Linguistics with R : A Practical Introduction* / S.Th. Gries. – Routledge, 2009. – 256 p.

ДЖЕРЕЛА

L'Express. – <http://www.lexpress.fr>

New Statesman. – <http://www.newstatesman.com>

Український тиждень. – <http://www.tyzhden.ua>

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

УТ – Український тиждень

Е – L'Express

NS – New Statesman

REFERENCES

1. Bossa V.P. *The coloratives' role in representation of heroes' depression (based on spanish postwar prose)* [Rol koloratyviv u representacii depresyvnogo stanu heroiv (na materiali ispanskoj povoennoi prozy)] / V.P. Bossa // *Molody ucheny*. – 2014. – №7. – S. 120–122.

2. Golubovska I.O. *The notion of communicative personality in context of monolingual and multilingual linguocultural research* [Poniattia komunikatyvnoi osobystosti u konteksti odnomovnoho i multymovnoho lingvokulturolohichnoho doslidzhennia] [Elektronnyj resurs] / I.O. Golubovska. – 2015. – Rezhym dostupu do resursu: <http://www.pinax.com.ua/wp-content/uploads/2015/03/O.B.-Kom.-ocob.pdf>.

3. Karaulov Y.N. *Russian language and lingual personality* [Russkij jazyk i jazykovaja lichnost] / Y.N. Karaulov. – 2010. – 264 s.

4. Losev A.F. *Object and name* [Vesch i imia. Samoe samo] / A.F. Losev. – Spb., 2016. – 576 s.

5. Telija V.N. *Metaphorization and its role in creation of language picture of the world* [Metaphorizacia i ee rol v sozdanii jazykovoj kartiny mira] / V.N. Telija // *Rol chelovecheskogo faktora v jazyke : Yazyk i kartina mira*. – M., 1988. – S. 173-204.

6. Feinerer I. *Textmining infrastructure in R* / I. Feinerer, K. Hornik, D. Meyer. // *Journal of Statistical Software*. – 2008. – № 5. – P. 1–54.

7. Gries S. Th. *Quantitative Corpus Linguistics with R : A Practical Introduction* / S.Th. Gries. – Routledge, 2009. – 256 p.

Дата надходження до редакції – 22.04.2016 р.

Дата затвердження редакцією – 16.05.2016 р.